

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 25. marca 2004 ☼ Leto XIV, št. 6

Po obisku slovenske parlamentarne delegacije v Porabju in Budimpešti

RECIPROCITETA - ZAKAJ PA NE?

Čemu pomisleki zoper recipročno, soodvisno zagotavljanje manjšinskih pravic porabskim Slovincem in prekmurskim Madžarom? Zlasti če je za izhodišče, da ne vzamemo tistemu, ki ima več, ker ima drugi manj, ampak si prizadevamo, da dobi zraven tisti, ki ima premalo. Za primer, da ne ostanem na ravni teorije: prekmurski Madžari imajo vsak dan 13 ur radijskega programa, porabski Slovenci 8 ur oddaj tedensko. Ker v Lendavi deluje narodnostna radijska postaja več desetletij, porabska pa še ni doživela prve petletnice, je razumljivo, da imajo prekmurski Madžari več radijskega programa. In bilo bi nedomodro in celo krivično, če bi si recipročnost predstavljali tako, da bi program MMR približevali programu Radia Monošter, ampak morajo potekati prizadevanja za povečanje obsega slovenskih oddaj v Porabju. Za koliko ur, je tako iz rokava težko reči, dejstvo pa je, da je ena ura ob delavnikih in dve v nedeljo, skupaj osem ur tedensko, le malo več od nič. Pustimo ob strani, da porabski Slovenci ta hip nimajo dovolj kadra za celodnevni program, ustavimo se pri dejstvu - nenehno pomanjkanju denarja z dodatkom, da tudi Slovenija in

Člani slovenske parlamentarne delegacije, Franc Pukšič, Mária Pozsonec in Bogdan Barovič na pogovorih na generalnem konzulatu R Slovenije v Monoštru

RTV Slovenija nimata odveč denarja, se pa zavedata, da manjšina mora imeti celodnevni radijski program, če želi ob razvejanih medijih pritegniti dovolj poslušalcev. Podobno je pri TV oddajah in tiskanih medijih. Je kdo, ki se lahko zoperstavlja tovrstni recipročnosti? Težko! Bi bil odgovor, čeprav se izjeme najdejo zmeraj in povsod. Madžarska je leta 1992 v Ljubljani (zunanj ministra Géza Jeszenszky in Dimitrij Rupel) s Slovenijo podpisala sporazum, ki zagotavlja enake pravice

prekmurskim Madžarom in porabskim Slovincem. Koliko je tedaj katera stran mislila resno, ni pomembno, dobro sta ravnali, ko sta se državi zavezali, da bosta na sejah mešanih komisij ocenjevali, kako je z uresničevanjem sporazuma, in se sočasno dogovorili za aktualne naloge. In še nekaj je, kar Madžarska pogosto (namerno?) pozablja, ko pojasnjuje, da za Slovence ne more narediti nečesa, ker bi enako morala tudi za ostale manjšine. Čeprav je dvostranske sporazume Ma-

džarska pozneje podpisala še z drugimi državami, so obveznosti iz leta 1992 konkretizirane na porabske Slovence in prekmurske Madžare. Pomeni, da sta se državi dogovorili za recipročno uresničevanje (za tiste, ki besede ne marajo, lahko uporabljajo termin „enakopravno“) nalog med prekmurskimi Madžari in porabskimi Slovenci, ob korektnem upoštevanju razlik, ki so tedaj (že) bile.

Kakšno je to poročilo z obiska Komisije državnega zbora za odnose s Slovenci v

zamejstvu in po svetu (predsednik Franc Pukšič ter člana Mária Pozsonec in Bogdan Barovič) v Porabju in Budimpešti? Nekoliko „postavljeno na glavo“ zato, ker imata državi nenehne izgovore, zakaj katere naloge ne moreta uresničiti, čeprav sta se zanjo dogovorili.

Tokrat se je slovenska delegacija najprej v Porabju seznanila z aktualnimi problemi, ki zdaj žulijo (beri: že lep čas) porabske Slovence. Prvi pogovor je bil pri slovenskem generalnem konzulu Marku Sotlarju, kjer so bili predsednik Državne slovenske samouprave, predsednik Zveze Slovencev, glavna urednica Porabja. Zelo zgovorna (ali rečeno po „šolsko“ nazorna) sta bila obiska na narodnostnih šolah v Števanovcih in na Gornjem Seniku. Ni odvečno vprašanje, kako zagotoviti kakovosten narodnostni pouk v popolni osemletni osnovni šoli, ki jo - primer Števanovec - obiskuje 34 učencev in na Gornjem Seniku, kjer imajo 57 učencev. Vprašanje ni teoretično, ker država daje šolam toliko denarja, kot imajo učencev, ne pa toliko, kot stane pouk. Za precejšnjo razliko mora poskrbeti občina, kar v Porabju ni preprosto.

(se nadaljuje na 2. strani)

Sombotelski programi 2003

Slovensko kulturno društvo Argust Pavel je nejdavniki melo svoj občni zbor. Na občnem zbori je bil guč o programaj lanskoga in letošnjoga leta pa o tome, kelko penez smo za te programe ponicali.

gledališke držine Nindrik-indrik. Po pauti na avtobusi pa smo s slovenskimi pesmimi pozdravljali matere. Majuša smo se odpelali v **Andovce**, pa smo si poglednili Črno mlako, igro števanovske gledališke skupi-

či, štera je bila lani zozidana v slovenskoj iži sombotel-skoga skanzna. Igrali so nam **Gorički lajkoši**. Po tistom za tri dni smo se odpelali na **Cankovo**. Cankovčani so nas lepo gorprijali in nas vozili paulek

Sombotelški mlajši z Miklavžom lani decembra

Slovensko društvo in slovenska samouprava v Somboteli organizirata svoje programe vkuper. Vsikšo leto se **dvakrat spominimo Avgusta Pavla**. Januara, na oblejtnici njegove smrti, v našem društvu, avgustuša pa vkuper z društvom na Cankovi in na državnem srečanji Slovencev na Madžarskom. Na fašenski bal smo pozvali „**korante**“ iz Markovcev pri Ptujji, šteri so predpodnevom lejtali po Glavnem trgi Sombotela tó. Na bali je nam igro „Vikend band“ iz Prekmurja. Den slovenske kulture smo svetili s tem, ka smo pozvali na koncert MePZ „**A Cappella**“ iz Petrovč pri Celju v cerkev sv. Martina. Na borovom gostivanji v **Monoštri** nejsmo bili samo gledalci, ništerni od nas so se nutnaravnali tó (Feri Gyeček, Ančika Braunštein, Rudi Čer, Vera Dončec, Erzi Aranyi in Kitti Mádé). Soboto pred vüzenkom smo v skanzeni strejlali in dajca farbali.

„**Den materne rejči**“ smo svetili v Budimpešti, tam smo si poglednili igro

ne in razstavo „100 lejt kosine fabrike“ (v Monoštri). Istoga mejseca je imeu pri nas v Somboteli **koncert pevski zbor soboških penzionistov**. Junija smo si v **Lendavi** poglednili grad, v kapejli svete Trojice Hadikovo mumijo in madžarski radijo. Po tistom pa smo kauštali „**bujto repo**“ pri gospaudi Vladi Smodiši v vesi **Otovci**.

Lansko leto smo tó šli na **prauško v Slovenijo**. Moli-li in spejvali smo v cerkvi sv. Martina v Laškem, v Žireh in v cerkvi sv. Štefana v Postojni. Po pauti smo gorpokskali eške Postojnsko jamo, Predjamski grad, rudnik (bánya) v Idriji in poglednili lejpe bejle konje v Lipici.

Avgustuša smo na državnem srečanji Slovencev na Madžarskem vidli in poslúšali Györgya **Vukana**, šteroga držina je pokopana v salezijanski cerkvi, pauleg Avgusta Pavla. Oča Györgya Vukana je biu Slovenec in je odo vkuper v šaulo z Jánošom Kúharom.

20. avgustuša smo oprvim pekli (simbolično) krú v pe-

austrijske grajnec. Vmejs smo se večkrat stavili in si poglednili kapejlice, vinske kleti in drúge zanimivosti. Septembra smo imeli v slovenskoj iži razstavo Ernesta Bransbergerja o „**Lepotaj stare Sobote**“.

Geseni smo se nutpotegnili v svojo ižo v ulici Kisfaludy in smo pozvali gledališko skupino iz **Odrancev** in Nindrik-indrik pa Mikijja Roša. Na miklavževo je nam plesala otroška **folklorna skupina iz števanovske osnovne šole**.

Pred božičnom koncerti, na šterom je v cerkvi sv. Martina spejvo cerkveni pevski zbor iz Črenšovec smo **podarili oltarni prt** na Marijin oltar, šteroga je blagoslovo gospaud župnik iz Črenšovec Ivan Krajnc. Na prtji so rdeči klinčeci in slovenski napis „Hvalite Gospoda vsi narodi“. Za prt je dala peneze sombotelska slovenska samouprava.

Slovensko društvo in slovenska samouprava sta lansko leto ponücala za organizacijo svoji programov 2.700.000 forintov. Člani

(nadaljevanje s 1. strani)

O problemu financiranja narodnostnih šol z nizkim številom učencev je bilo že nešteto pogovorov, na katerih je bilo ugotovljeno, da tako dalje ne gre, pa so še vedno na začetku. Že prejšnji slovenski generalni konzul v Monoštru, dr. Zlatko Muršec, je želel organizirati pogovor ministrov za izobraževanje dr. Bálinta Magyarja in ministra za šolstvo dr. Slavka Gabra pa se gospoda doslej nista uspela sestati. Ali zato, ker bi se imela pogovarjati o preveč zadevah ali zato, ker se ne bi uspela dogovoriti za kaj bolj konkretnega, denimo, kako dvigniti raven narodnostnega pouka v Porabju.

Sloveniji ne more biti v čast ravnanje z mejnimi prehodi, ki predvidoma do začetka leta 2007 ohranjajo del klasične vloge, potlej bo sproščeno gibanje znotraj schengenskih mej. Se res ni mogoče dogovoriti, da bi bila prehoda Martinje - Gornji Senik in Čepinci - Vérica po 1. maju odprta neprekinjeno, če sta se že dogovorili, da bodo prehodi še letos imeli mednarodni značaj. Izgovarjanje na povečanje stroškov ne drži, kajti po 1. maju ostanejo na prehodih samo policisti, dogovorjene so tudi skupne kontrolne točke, denimo v Martinju in Čepincih, kar pomeni, da bo potrebnega manj denarja za vzdrževanje objektov, mogoče pa so še cenejše variante: en dan kontrolira mejo slovenski policist, naslednji dan pa madžarski.

Najodgovornejši v Budimpešti so slovenski delegaciji zagotovili, da začnejo takoj uresničevati sklepe zadnje seje mešane komisije. Če bodo besedo držali, bodo ocenili v Monoštru 25. junija, ob dnevu slovenske državnosti.

eR

društva so za cejlo leto nutplačali več kak 100.000 forintov članarine (tagdij), od svoji davkov (adó 1 %) pa eške 100 gezero. Zvün toga so nam pomagali: **Zveza Slovencev na Madžarskem, Varaška samouprava Sombotela, Javni sklad za narodne in etnične manjšine v Budimpešti, iz Slovenije pa Ministrstvo za kulturo in Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu**. Vsejm se lepau za(h)valimo!

V leti 2004 bi 3 milijone forintov nücali za svoje programe. Pred slovensko ižo v skanzeni bi radi posadili lipo. Pozvali bi k nam Andovčane, Hrvate v Somboteli, Slovence iz Potrne v Avstriji, Cankovčane, Slovence iz Mosonmagyaróvára pa lutkarje in pevski zbor OŠ z Gornjega Senika. Mi bi radi šli na prauško v Tolmin in na Atilovo pot pri Radencaj v Sloveniji.

Marija Kozar

RADIO MONOŠTER

UKV (FM) 106,6 MHz
Od ponedjelka do sobote
od 16. do 17. vöre,
v nedelo
od 12. do 14. vöre.

Domanja beseda na odri

Pred lejtami, gda smo v Porabji meli samo folklorne skupine, pevske zборе, smo se večkrat pogučavali o tom, ka mujs trbej ustanoviti takšne skupine, stere „morajo“ nūcati jezik, če ga ščejo ali nej. Vejpa popejvati ali plešati po slovensko se leko stokolī navči, če ma za tau frajt pa volau. Dapa v gledališkoj ali lutkovnoj skupini leko špi-

rabski vasnicaj pa v dosti mejstaj po Sloveniji pa na Vogrskom. Prva lejta so največkrat postavili na oder komedije, da bi se mi gledalci leko iz srca smejali. Kak so lejta šle, se je smej malo pomejšo z britkim žmajom, v njini igraj je bilau vse več človeške tragike, groteske. Steri redno ojdimo na njine predstave, se spomnimo na Gluvičev Vi-

steri se kak nikši lagvi ali pa lejpi spomin vsikši telko časa najde med Kolmaničovimi. Zgodi se tou, ka zavolo policajskoga dela in spomina na sauseda Palija pride na den skrita bojna v držini, ka bi takša ostanola, če bi nej... .. Če bi nej biu bujti saused Pali pa če bi nej mejla Frida preveč rada brata Božona in bi un bole spoštūvo svojo ženo Eriko. Dapa saused Pali je nej navaden človek, un nigdar ne preminē. Un je leko v našom žitki tisti, ka njemi ništerni pravijo Lucifer.

Igro je napiso pa na oder postavo *Miki Roš*, v našo domanjno rejč go je prejknapisala Klara Fodor. Amaterski igralci - Klara Fodor, Gyöngyi Bajzek, Tündi Dončec, Sany Mesaroš, Laci Nemeš, Pilju Nemeš - so s tau najnovejšo predstavo nej meli lekoga dela. Psihološko dramo - čustva, stere bi radi ešče sami pred sebov skrili - je težko zašpilati rednomi igralci to. Dostakrat se zgodi, ka pri takšoj vlogi pride do pretiravanja (tūlzás). Meni se je tak vidlo, ka so člani skupine zavadili pravo mero, bolezen je

memo. Za mračno razpoloženje na odri so pripomogli muzika pa posvetjke to. Prvo je napiso mladi prekmurški glasbenik Igor Benko, za tehniko je skrblo *Pišti Lovenjak*. Bole nasmejani smo gledalci odišli s premiere **lutkovne**

čeni - kombinira lutke z elementi gledališke igre. Malomi Franceki, gda ne more zaspati, mamica pripovejda pripovejst o muši, stera dela senje. V senjaj rejsan pride muš pa Franceka odpela v Afriko, gde sreča leteči tepih, opico

Gledališka skupina Nindrik-indrik

la samo tisti, steri dobro guči slovenski. Domanja rejč na odri (színpadon) pa naj bi volo dala gledalcom, ka bi oni to bole poštvivali svojo materno rejč, ka bi go nūcali nej samo doma, liki na cesti ali gdekoli v javnosti. Tak je pred 21. lejtami začnila na gorenjeseniški šauli delati mlašeča lutkovna skupina, pred devetimi lejtami v Varaši Gledališka družina Nindrik-indrik, pred štirimi leti pa gledališka skupina v Števanovcaj. Te skupine se vsakšo leto pripravijo z nauvo igro, nauvo predstavo. Tak se je 6. marcūša v varaškoj gledališkoj dvorani notapokazala **Gledališka družina Nindrik-indrik s predstavo »Sto je bujo sauseda?«**.

Pravi se, ka je gledališče gledalo, v sterom se vidi žitek. Takšno gledalo, stero povešano pokaže vse, ka je lejpo ali lagvo v življenji. Pokaže tisto to, ka je vsakdanešnjomi človeki skrito. Takšno gledalo drži pred nas zdaj že deveto leto gledališka družina Nindrik-indrik. Amaterski igralci so dozday vsakšo leto pripravili eno igro, eno špilo, stero so notapokazali po po-

deoklub ali na lansko igro *Pismo iz Merike*. Tau tragično-groteskno-absurdno linijo pela tadala letošnja igra: *Sto je bujo sauseda?* V tej igri je menje smeja, več si trbej misliti, premišlavati o tom, ka vse se leko skriva v človeškoj duši.

Smrt človeka je vsigdar prilika, ka se od njega guči več, kak pa za njegovoga žitka. Lidgé pa dobimo najbolje pune lampe guča, če človek ne mrgē sam od sebe. V gledališkoj predstavi *Sto je bujo sauseda* se godi ranč tau. Eške več, v sausednom rami bujtoga Palija se v držini Kolmanič začne pred nami odmotavati trno čūdna družinska pripovejst.

V rami družine Kolmanič živejo Frida, njeni brat Božo in njegva žena Erika. Leko bi prajli, ka dé za normalno družino. Dapa zavolo bujtoga sauseda Palija pride med nji policaj Arpad Gutman. Pri njegovom deli njemi pomaga policajka Grebenarova. Ranč zavolo Gutmanovoga spitanvanja pride pred nas tisto, ka vse se v toj „normalnoj“ družini godi in ka vse se je godilo. K tomi pomore saused Pali,

Mladi lutkarji seničke šavle

bila bolezen, žalost prava žalost, čemerge pravi čemerge. Tak ka smo njim gledalci dali valati. Za nas, gledalce je ta predstava to nej léka bila, dapa tak mislim, ka je publika razmejla bistvo igre, grotesknost in tragičnost življenja te družine. Takšna groteskne in tragične situacije se dostakrat godijo kaulek nas v vsakdanešnjom življenji to, dapa nej gvūšno, ka je vpamet vze-

samo naj kakšno babo v roke dobijo. Na gorenjoseničkoj šauli že endvajsti lejt, vsikšo leto majo taše mlajše, steri se podajo za tau, ka do špilali na odri, špilali do z lutkami. Vse, ka v rokav vzemejo, živo grata na odri. Leko so tau babe, leko so živali ali kakšne stvari. Kak če bi mlajši dušo popinili v nje.

V najnovejši predstavi režiser - kak smo tau že vcūjnav-

pa ešče kačo. Vse, ka se ma najprva vidi, se spreobrne v straj pa grozo. Tepih (szőnyeg) ga najprva ziba, za en čas ga dolalīci, opica se najprva šali z njim, potistim ga v kla meče, kača se ma sūča kulek šinjeka. Mali Francek je vse srečen, gda se zbidi pa vidi, ka je doma pri mamici, stera ma je že pripravila zajtrk.

Gda so mlajši ešče mali, rejsan vōrvajo, ka špile znajo gucati, ojditi pa vse tak delati, kak živi lidgé. Mlajši ešče majo fantazijo. Gda malo starejši gratamo, zgibimo fantazijo, pozabimo z odprtimi očami senjati. Zatok je pa tu pa tam dobro, če poglednemo kakšno mlašečo igro pa se znauva navčimo senjati. Tak kak **Muš, stera dela senje**. Tak se zovē najnovejša špila lutkovne skupine, stero je napiso pa notnavčo *Miki Roš*, pri tejm ma je na pomauč bila *Ildiko Treiber-Dončec*. Pri geziku je mlajšom pomagala *Jolika Pozveg*.

Na konci pa naj ešče napišem menja mlajšov to, vej pa brezi nji nej bi bilau predstave: *Betti-na Virovec, Kristian Treiber, Norbert Kozar, Richard Bajzek, Tamaš Bajzek in Martina Zankoč*.

Marijana Sukič

OD SLOVENIJE...

Predsednik Drnovšek obiskal Francijo

Slovenski predsednik Janez Drnovšek se je mudil na dvodnevem uradnem obisku v Franciji. Srečal se je z vodjo francoske diplomacije Dominiqueom de Villepinom, nato pa je imel pogovor na štiri oči z gostiteljem, s francoskim predsednikom Jacquesom Chiracom. Predsednika sta govorila predvsem o možnostih za čimprejšen dogovor glede evropske ustave in izmenjala poglede na prihodnjo finančno perspektivo EU. Spregovorila sta tudi o razmerah v svetu in o dvostranskih odnosih.

Pahor v Stockholmu

Delegacija državnega zbora pod vodstvom predsednika Boruta Pahorja je bila na uradnem obisku na Švedskem, kjer jo je najprej sprejel švedski kralj Karl Gustav XVI. Kasneje se je delegacija srečala tudi z gostiteljem, predsednikom švedskega parlamenta Bjornom von Sydowom. Glavne teme pogovorov so bile švedske izkušnje po vstopu v Evropsko unijo in možnosti poglobitve sodelovanja med državama tako v uniji kot tudi na drugih področjih.

Odlični odnosi med Slovenijo in Avstrijo

Slovenija in Avstrija imata odlične odnose, kar velja tako za dvostransko raven na številnih področjih kot tudi za dobro sodelovanje v okviru multilateralne, sta v Ljubljani družno ugotovila avstrijska zunanja ministrica Benita Ferrero-Waldner in slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel, ki sta pogovore namenila številnim temam, med drugim položaju slovenske manjšine v Avstriji, razmeram v Jugovzhodni Evropi in EU. Ministrica Ferrero-Waldner, ki je bila tokrat prvič na uradnem obisku v Sloveniji, je obiskala Slovenijo sredi svoje predvolilne kampanje za položaj avstrijske predsednice.

Premiera dokumentarca o Porabji

Da bi se vidlo pa čulo

12. marca sta Državna slovenska samouprava pa števnanovska slovenska samouprava zvali ljudi na predstavitev dokumentarnoga filma, steroga so naredli v uredništvu slovenskoga magazina v Sombotelu.

«Mi, šteri v slovenskom uredništvu delamo že dvanajset lejt, smo dugo planirali, da bi napravli en film o naši krajini. Dapa kak ja tau gnesden vsepovednik, pejnhez za tau smo nej meli. Lansko leto smo se obrnili na Slovenijo, napisali smo natečaj pa smo od Ministrstva za kulturo dobili pejnaze. Za te film smo se odločili zatok, ka filmov o Porabji malo mamu. Dosta so že pisali o nas pa pišejo gnesden tu, tau je v knjigaj vóvano, dapa toga, ka bi Porabje not pokazano bilau v kejpi pa v besedi, toga skor nejga. Našomi filmi smo dali naslov Porabje indasvejta pa gnes. Dokumentarni film je dugi sedvajstni minut.» je povedala pred predstavitvijo Ibolya Dončec, urednica Slovenski utrinkov.

Števanovski kulturni daum se je lepau napuno.

Dokumentarec Porabje not pokaže z zgodovinskoga, etnološkoga pa s turističnoga vidika. Začetek filma nas pela v pravljčni svejt (stari oče iz Ritkarovec pripovejda pripovejst mlajšom), dapa film porabsko krajino

not pokaže tak, kakšna je v resnici. Najoprvin zvejmo, kak je nastala ta krajina, kak so nastale porabske vasni-

Avtorica filma Ibolya Dončec je pozdravila navzoče.

ce, potejn pa se ekipa z Monoštra napauti pa gledalce odpela v vsakšo porabsko vasnico. Ka je najbola značilno za eno ves, od tistoga v domanjoi rejči pripovejdao domačini sami. Med tejnji so manjšinski politiki, predsedniki društev, župnik, ljudska pisateljica... Etak leko čujemo arhaično porabsko rejč tu.

Film ma najvejšo vrednost v tom, ka so ustvarjalci navvejša arhivske posnetke nūcali, štere so v dvanajsti lejtaj gorvezli. Tak smo leko vidli med drugim tiste Porabce tu, šteri so že nej med nami, dapa film čuva njini

spomin.

Film so pripravili: urednica Ibolya Dončec, novinarka Andreja Kovač, snemalca

poskrbo Francek Mukič. Dokumentarec so pripravili v dvej variantaj; v slovenski, za stero je svoj glas spo-saudo Marjan Maučec pa v madžarski. Film so naredli v študijoni dr. Lászla Pechyja, gde pripravljajo oddajo Slovenske utrinke.

V študijoni ščejo pripraviti kasete, stere bi se odavale. Te kasete bi leko trno dobro nūcali po šaulaj, po društvaj pa pri vsej skupinaj, stere pridejo k nam iz Slovenije. Pe ešče tau. Gda clovek gleda te film, samo te gora pride, kakšna lejpa je naša krajina. Mi, steri v njej živemo vsakši den, spoj ne opazimo, kakšne lepote se skrivajo po brgaj, v gauškaj ali po vasnicaj. Film bi nam leko pomagó pri to tó, ka bi bole znali cejniti naravno bogastvo našoga Porabja.

M.S.

Poštaš nam je prineso!

Zgodba, stera se je začnila pri nas, končala se pa prejk meje

Po indašnji šegi, če se niške ne ženi, te se na fašenek vkūpspravijo pa baur vlečejo. Tak je bilau tau preminaučo leto v Monoštri tó. Kak se takšoga ipa ma zgoditi, dostavse čūdnoga se godi. Med ciganicami se je edna poteknila, pa v šanc spadnila, tau leko svedoči policaj, steri je tó tam biu. Počasi se je pa pokazalo čūdo, narodilo se je dejte, stero je zdaj februara 4 mejsce staro bilau. Na lanskom borovom gostūvanji v Varaši so bili Šalamenčarge, steri so pa za letošnji fašenek pripravili borovo gostūvanje. Trno smo radi bili, da smo dobili pozvanje v Šalamente. Vkūp smo se pobrali, z našim malim detetom vred sta v skupini bila njegva mati, oče, policaj pa čalarica. V Šalamencaj smo taumi malomi deteti brez vlas tó probali iskati očo. Sirauta ciganjica je svojo dejte na prsi stisnila pa tak lejtalina iskala očo. Te se pa nej vūpo pokazati, dapa leko ka je šantavi grato, gda je bejžo, ka nji je z glave robec vkradno. Bili so pa pošteni lidge, sterim se je smilila, bili so ji na pomauč, naj leko kūpi strošek svojomi sinej. Dapa nej bilau zadosta, ka bi leko mazalo tó kūpili, naj bi njemi vlase zrasli. Tak smo si raj namazali gunté, naj nam vó ne posenejo, pa peté, ka smo po tistim fejt plesali in se dobro čūtili. Bilau je koražno! Zahvalimo se vsakšomi za pozvanje, posebno Dušani, steri je biu glasen kak trompeta, ka nam je razlago cejli dugi den, ka se godi. Tak ka smo nej mogli videti, smo čūli.

Eške ena lejpa hvala, vsejm organizatorom želejm dobro zdravje. Vūpamo, ka se drgauč pa srečamo.

Cecilija Lazar

Pripovedanje na konci zime

Gnesden lüstvo nejma časa, da bi se pogovarjalo kak gnauk svejta. Rejdko, ka bi stoj prejkūšo k sausedi pa bi si pri njem malo dolasejo. Še zdaj je rejdko, gda je marciusa takši velki snejg biu vanej. Ranč mi tau odlo v glavej, gda sam se v Otkovcaj gora na bregj pelo. Kaulak podneva je vse tijo bilau, ednoga človeka sam nej vido.

»Ka vrag, bojna vōvdarila pa dja od tauga nika ne vejm.« sam si mislo. Stano sam z autonom, dvēra sam odpro pa tak poslušo. Nej sam vedo, če so si vkūp zgučali, dapa nej kokauši, ešče psauvdje so nej lajali. Čūdno, dapa čūjo sam tijočo. Ranč sam pred *Joškana Merklina* rama stano, nje dobro poznam. »Notra mo ūšo pa je malo poglednam,« sam si mislo. Na štjednjini vrataj je biu eden velki peški lanc goraobešani. Gda sam ga zagledno, malo mi je zato vrauče gratalo. Če je tak kusti lanc, te kakšni mora biti pes? Srečo sam emo, psa nej bilau, lanc že vejn več lej tam visi, zato ka že cejlak ridjavi bijo. Gda sam notra na dvorišče staupe, te sam zagledno, ka Joška bači tam stojijo pa kokauši polagajo. Brž sam ranč nej vedo, ka naj povejm.

• *Kokauši polagate?* je pitam. (Od tauga vekšo norijo bi vejn ranč nej mogo pitati, mi pride na pamet včasini.) »Ja, tej vragauvdje, cejli den bi samo djeli.«

• *Velki snejg je dolaspadno?* pravim. (Pa mi je na pamet prišlo, ka ešče vekšo norijo vejm prajti, češkem.) »Ka ma vejmno, tau tak mora biti, ešče sreča, ka tauma ne moremo zapovejdati. Poj malo notra v kūnjo tam je bola toplo. Pijoš palinko?« me pitajo.

• *Kauštam go malo, zato ka sam tak taši kak eden zmzrnjeni maček.* (Tau je bila prva čedna rejč, stera

mi je vō iz lamp skočila.)

• *Ka kaj nauvoga tū v Otkovcaj?* je pitam, gda sam že palinko dolapogno.

• *Tū je vse po starom.*

• *1. majuša v Evropsko unijo stauipimo. Ka povejte k tauma?*

• *Dja od tauga dosta aska nemo emo.*

• *Leko te šli ta, kama te steli, meje zbrisejo.*

• *Zdaj meje zbrisejo, 1953. leta pa, gda sam dja sodak bijo, te smo je pa skrb meli. Tistoga reda so se Vaugri spoj bojali od Titona. Dja sam pri Rōzki emo skrb mejo. (madžarsko-srbska meja, op. urednice) Tam je spoj nauro bilau. Pri meji včasini gnauk pikasti draut bijo potegnjeni, te strelski jarek, pā pikasti draut, pā strelski jarek. Potejm so akne (mine) bile dolasklajene. Za tejmi so pa bunkerdje bili. Taši velki so bili, ka eden tank leko notrastano. Bijo taši, gde so ešče postepe bile notra. Te bunkere smo mogli mi skrb meti. Vidiš, zdaj se je pa svejt kak obrno. Zdaj več nej trbej meje.*

• *Doma v Andovcaj se ešče zdaj vidijo strelski jarki pa bunkerji. Tej so se tō tistoga reda zidali?*

• *Ranč tistoga reda. Vō so dali, ka v vesi sto kelko mej-*

trov mora vōskopati. Tak se je redo strelski jarek.»

• *Nūcali so tē bunkere pa jarke?*

• *Baugi hvala, je nej trbelo nūcati.*

Kak so oni pripovedjali, dja sam jim roke gledno. Krepke, delavne roke majo. Taše roke samo tisti majo, steri cejlo živlenej delajo. Ranč sam nej vpamet vzejo, ka so oni tō tak njali pripovedjanja, samo tau, ka je tijoča. Nej sam vedo, ka so na konci gučali, zato sam pa brž nej vedo, ka naj je pitam.

• *Pa ovak kak ste kaj?*

(Tau je tašo pitanje, ka človek vsigdar te pita, če več drugo ne vej.)

• *Dobro, istino ka v cejlam življenji sam sreče nigdar nej emo pa za šenki sam nikdar nika nej daubo.*

• *Loto špilate?*

• *Zdaj nej. Eden čas sam špilo, dapa na lotoni sam tō nej emo sreče. Meni je vsigdar samo delo ostalo.*

• *Dosta ste delali?*

• *Pa vejš. Sprvuga smo fejst grōnt delali, potistim pa, da se nam je ram počujšno, 62. leta, smo mogli nauvoga zidati. Ka smo zidali, tau vse z rokami trbelo delati, zato ka ti je niške eden filer nej dau.*

• *Kak se je ram počujšno?*

• *Tistoga reda dosta snega pa deždja bilau pa z zemlāv vret se nam je ram počujšno. Kak se je zemla počujšnila, tak se je ram na tri tala počo. Mi smo se pa k sausedi mogli spatjivati, zato ka ovak bi se ram na nas*

obrnno. Šest krav smo meli v štala, tiste smo tō prejk v sausedi mogli gnati.»

• *Ka ste delali potejm?*

• *Brezi pejnaz, ka bi delali? Nika nej. Za štiri lejta smo začnili zidati. Zavarovanje smo meli, dapa tau so prajli, ka na tau ne plačajo. Tak ka brezi pejnaz smo začnili zidati, zato ka mujs bilau. Sreča, ka smo telko pejnaz meli, ka smo na začetki za 6000 forintov leko 52 mejtrov cimenta tjūpili. Čūgeu smo iz staroga rama meli, šauder pa pejsk sam pa vse dja sam kopo pa vozo domau. Srmačke krave so se dosta mantrale. Cejli čūgeu, ka smo ga iz staroga rama vōpobrli, pejsk pa šauder, tau sam vse z njimi domau zvozo. Predpodnaum sam desetkrat pelo čūgeu gora na te velki bregj. popodne tō desetkrat. Istino, gda sam ram gorazozido, krave sam tō dola mogo dati, zato ka so jim noge vse na nikuj prišle. Če bi pejsk, šauder, lejs, foringo pa delo, ka sam dja pri tauma rama delo, vse plačati mogo, te bi te ram nikdar nej mogo gorazozidati. Istino, etak sam tō štiri lejta zido. Dva zidara sta delala pa dja sam sam bijo culager. Dja si zdaj dostakrat brodim, kak sam dja tau lado. Cejli lejs, ka je na rami, sva z rokāv gorazužagala. Dja pa oča. Vnoči sam dvej-tri vōre spau, nika več nej, pa tau meni te dojšlo. Ranč ne vejm, kak se dja tau lado,« pravijo Joška bači pa gledajo kaulak po rami.*

• *Tau bi mi mladi gnesden nej ladali,« si mislim, gda dem vō na dvera. Ali samo zato bi nej ladali, ka smo nej prisiljeni na tau? Istino, ka te, če je stov v nevauli bijo, tistomi so drugi pomagali pa postelo dali, gde si dola leko lego. Gnesden več nej gvūšno, ka bi tak bilau.*

... DO MADŽARSKE

Volitve v Evropski parlament 13 junija

Ferenc Mádli, predsednik države, je volitve za Evropski parlament predvidel za nedeljo, 13. junija. Datum je predhodno uskladil s parlamentarnimi strankami, kakor tudi to, da ga bo razpisal šele po 15. marcu, madžarskem državnem prazniku. S tem je želel preprečiti, da bi se praznik izkoriščal za namene kampanje. Madžarska bo imela v Evropskem parlamentu 24 poslancev.

6000 dijakov se je odločilo za Visoko šolo v Szombathelyu

Po pregledu prijavnici želi jeseni začeti visokošolski študij na Visoki šoli Dániel Berzeznai skoraj 6000 dijakov. Največje je zanimanje za smeri na filozofski fakulteti, kamor se je prijavilo 2898 dijakov, sledi naravoslovna fakulteta s 1998 prijavitelji. Med tujimi jeziki je na prvem mestu angleščina, njej sledi nemščina. Mladi verjetno vidijo možnosti sodelovanja med sosednjimi državami, kajti na slavistiki je trikrat več prijav kot lani.

Programi, prireditve

• 22. marca se je lutkovna skupina gornjeseniške osnovne šole udeležila območnega srečanja lutkovnih skupin v Murski Soboti.

• 24. marca se je sestalo predsedstvo Zveze Slovencev na Madžarskem. Glavna točka dnevnega reda seje je bila program Zveze za leto 2004.

• 26. marca bo Založba Croatica v Monoštru v Slovenskem kulturnem in informativnem centru predstavila slovenske učbenike, ki so izšli v tem letu pri tej založbi.

• 26. in 27. marca bo potekalo v Murski Soboti območno srečanje gledaliških skupin. Števanovska gledališka skupina se bo revije udeležila 26. marca, 27. pa bo nastopila Gledališka držina Nindrik-indrik.

• 27. marca bo v Čepincih predstavitev porabske pesmarice „Fückaj, fückaj, fantiček moj“ Franceka in Dušana Mukiča. Predstavitev organizira društvo Čep-Čepinci.

K. Holec

Nevidne vezi, ki nas povezujejo z domačim krajom

Ljudje smo tak, ka največkrat ne vzemamo napamet tiste vrednosti, ka nosimo v sebi. Ne vzemamo napamet, kak je lejpa naša pokrajina, ne vzemamo napamet, ka znamenuje človeki dom.

Pa te se zgodi, ka moraš zapustiti vse tisto, ka si bio, gde si bio. Vse sausede, rodbino, pajdaše, staro šaulo, cirkev, delo, ka si ga opravlo. Te se v našom življenji nika nauvoga začne. Istina, ka tak pravi pregovor, ka se nam preteklost (múlt) vsigdar polepša, ka je minaulo, tisto den do dneva lepše vidimo.

Nigdar ne pozabim, ka gda sam bila 14lejt stara, sam mogla spoj daleč oditi od svojih. Človek si že etakšoga reda predse postavi nikše cilje pa tak pravi sam sebi: »Na, zbaugom ti mala ves. Ge dem pa mo se včila, z mene nika baud. Nemo tau zemlau prkapa pa se tuj mantrala. Vej ge pokazem, kak de se dalo živeti.«

Na tau samo telko leko povejm, mladost je norost. Človek rejsan tak misli, ka je indrik vse ovak. Je vse lepše. Pa te že na drugi keden sam mogla napamet vzeti, ka je daleč od daumi rejsan vse ovak. Pa nika nej tak, kak sam ge mislila. Leko, ka je smejšno, depa takši kedni, takši meseci so prišli po tistem v mojem življenji, ka je tau nej za povedati. Vsakši večer sam se skrila pod odejo pa z malim posvejtom – ka sam ga od doma prinesla – iz naši slovenski molitveni knjig Boga molila. Molila sam za tau, ka sam te »čula« slovensko rejč, molila sam zatok, naj mi Baug da telko mauči, naj strpim vse, ka se je tam z nami godilo. Vsakši zna, kakša lejta so bila petdeseta lejta. Molila sam, ka naj mam telko mauči, ka ne pobegnem, naj ne napravim sama sebi pa starišom sramoto, vej sam pa tak na maudro odlišla z vesí.

Ka vse mi je pa na pameti ojdlo? Najbole dom. Mati oča,

sestra, bratovje. Tiste lejpe nedele, gda smo prišli iz cirkvi, pa smo obedivali, počivali, po tistem krave gnali na pašo. Kak mlade dekle, kak smo ojdle v Števanovce k ednoj ženski, stera nam je naskrivoma karte metala. Misli la sam na bale, na nedužna prva srečanja s poj bami. Na Makošovo bando, s štero sam kesneje ge tū igrala, zatok, ka so me zaprosili, naj je vōpomorem, če je eden ali drugi plesat ušo.

Mam edno padaškinjo v Šoproni pa mi je eden den ona etak gučala: »Name vse veseli, ka štem, vidim, čujem od doma. V novinaj Porabje vsakšo litaro preštem. Gledam »Slovenske utrinke« v televiziji pa moram priznati, ka se na gnes dosta vse godi tam, odkec sam pred dostimi lej tami odlišla. Niške ne zna, ki je tau nej probo, kakšo čutenje je svoj materni jezik čuti, šteti daleč od daumi. Te ti vse na svejti napamet pride. Tak je, kak da bi eden film se doj zošpilo pred očami. Nej dugo sam v roke dobila knjigo Suzane Guoth pa sam tak »gladauvna« bila, ka sam jo tak nag nauk ta preštejla.«

Pa te mi je moja sopronska prijateljica nika posebnoga tū pripovedjala. Prajla je, ka ona ma edno padaškinjo Vogrinko v Váci, štera je iz Varaša, z Monoštra doma. Večkrat si kaj zgučavate po telefoni pa te ta padaškinja go vsigdar pita, če je ona gledala Slovenske utrinke. Pa moja Magda, buma, tuj pa tam se spozabila pogledniti oddajo. Ta Vogrin ka go pa te dobro doj zdela. Tak ji pravi, ka ona buma vsakšo oddajo pogledne, tuj pa tam vidi od doma kakše spoznanje in ji tau strašno dosta znamenuje. Ne more pozabiti doma, pozabiti, ka so poleg Varaša Slovenci, steri čuvajo svojo kulturo. Če so že drugi ponosni na nas, mi tū moramo nositi v naših srcaj ponos (büszkeség).

Lani za svetke smo dobili

knjigo Karla Holec a z naslovom Andovske zgodbe. S tejm mladim moškim so v varškom slovenskom radioni napravljli edno reportažo, gde je on približno etak gučo, gda so ga pitali, kak je njema tau napamet prišlo, ka bi takše »zmane« zgodbe napiso od Andovčanov: »Dja tam živem med tejm lidami pa s svojoga vidika gledam nji. Največkrat ne vzemamo vpamet tiste vrejdnosti, tiste lepote, ka bi mogli videti, ceniti. Vsakša ves ma svoj »obraz«, Andovci so tū takši, kakoli ka so mali, v Porabji najmenkše ves. Depa oni so nika posebnoga, nika nosijo v svoji srcaj, ka drugi nej.« Tau je napamet vzeo Karči Holec.

Naše korenine. Steri so odišli od nas pa gledajo nazaj na nas, si mislijo, ka je lepau vse, ka smo dosegli. Kumaj čakajo naše novine, kumaj čakajo televizijsko oddajo, kumaj čakajo, gda do je zvali na kakše slovenske prireditve. Če človek kaj ške, ne smej nigdar nej staniti. Vse več moramo delati za tau, ka naj ne vesnemo kak porabski Slovenci. Žalostno je, ka na gnes deca vse menje guči našo narečje. Pa te se leko samo veselimo takšim skupinam, kak so gorenjesenički lutkari, ki na šauli delajo pa med igrov vadijo naš materni jezik. Lepau bi pa bilau, če bi mi, stariške, stari stariške doma tū gučali z decov. In tau slovenski gučali. Samo leko vūpamo, ka nede dugo, gda pridejo cajti, gda se spomnimo, ka nam je naš jezik spoj potrejen. Vej pa od toga smo, ka smo, Slovenci.

Zatok pa velko poštenje vsejm, ki kakoli napravijo za naš jezik. Pa merimo z gnakov merov. Tau de mauč dalo vsem tistim, ki so sposobni za kaj takšega, ki so nam leko na hasek. Pa te do naši, ki so nej tuj doma, ja leko ponosni na nas.

Irena Barber

Pismo iz Sobote

Globalizacija

Od té Evrope, ka de gratala naša tō, se lidam kouli mene pomalek že pamet mejša. Enim od sreče, drugim od nevole, ka vse lagvoga se nam leko zgodi v toum našom nouvom svejti. Med tejm slejdnjimi sam dja tō.

- *Vküper z Evrope se na jenutvnašera e priselilaaške erka in po alekve istanika ne enaše. ista nika, sa oške naša rej, kakša posanca o anjo a vina pa kupica palinke, vse ru o je e po ejla lo alizacija!* - sam trno čemerem tumačo padaši v krčmej, ka se je inda zvala ri do rom padaši, gnes pa se po nouvojšegi zove ood riends.

- *ej sa o vnašera e pa i e, e se na je tou vse vküper pote nilo nut v lave. Vej pa v auti ve niške ne ro i vnaši o anji tolaraj, liki vsikiš ra una sa oške vevronaj. a tou je nejza osta! e ošpravo, ka nika košta jezero tolarov, e te ru i pito, kelko je tou evronov. ej san na je ta evropska pa a eriška lo alizacija pa et vzela, - je iu eške ole čemerem padaš in naroučo dve domanji slivovi palinki.*

Eške ole čemerastiva sva šla vō iz krčmej, ka je kelnar pravo, ka un nikše slivojce nema liki samo isk, acardi, ermout, ur on, c nar pa takšo piti, drugoga un ne toči.

ak se nam je vse tou, od koga sva gučala, potegnilo nut v glavou, sam o č t vnoči med spanjom. akše lagve senje sam eške nigdar nej senjo. ilou pa je tak:

Iz postele sam stano nej naj oukše vole. da sam škeu stoupiti nut v k njo, ka si zajtrik vzemem, je tam namesto moje tašče egine, trno čedna ženska, sejdo eorge us. rno čemerasto me je pogledno, gda sam si za zajtrik vrezou alat črnoga kr ja pa si vzeu riške ocvirke.

- *ou je nikši zajtrik nej! ravi zajtrik je a ur er, kcuj pa oraš piti eriško colo!* - se je zdrau v tistoj njegvoj meriškoj rejči. - *a tou zejš, va šla o tretjo a soue a pa nje i poka eva, ka setou pravi, ka si potiü ala vo ro io ene. i si z aj ojs o ak in ja sa v svajzi z nji, tak ka z aj ojna v v art!* - me je že o lačo v rednoga meriškoga sodaka.

tom njegovom deli sam edne rejči nej mogo vō iz se e spraviti. a dvouri pred našim ramom so že ili moji domanji. Moja tašča egina, trno čedna ženska, moja žena in mlajši so meli v rokaj vacalejčee in so mi maj tali na mojoj pouti v velko ojno. ad njimi, nej nad meuv je med o lakami plavo eorge us in mi zapovejdo:

- *ivej o, ka je vrej i inka je nej vrej i! ivej o, ka je pravica inka je nej pravica! to na tou nev rive, t e evi osvojo a vra a zalo, ka i se ni ar ne z ejša o v svoji lavaj in v svojo eli. Vsi orajo piti pa esti sa o tisto, ka je a eriško, enej, o evi li! ucati se orasa otisti vant, ka a elajo a rike, ejenutvjni naš olar, ka o eliškeve olarov! a tak ora iti z vsej, ka lovek nes en nūca.*

- *a pa tou, ka je iz Evrope* - sam ga pito ta gor med o lake. - *a e ta sr aška Evropa! Eške alo, pa njou t po se spravi. E en alat je e oj, apaške ru i alat nut v stoupi, o nje ve nika ne ostane. aj pa ve nika ne spitavli, liki za aj ojno s tretji soue o pa po alek se oš ojno s cejli svoji varašo. V rüle, ka ti je niške nej nika napravou, apa ni ar ne vejš, a ti leko kaj la vo a nare i. ato je oukše vse oj ujti.*

e sam zdigno p kšo, ka ga dol strlim ... e igaskor strejlo, če sene ipre do. u ajevečninnej ilou. a stoli v k nji me je čakalo toplo mlejko, alat domanjoga vrtanka in domanji legvar. Eške vse je ilou, kak tr ej, dokejč je nej nut stoupila moja tašča egina, trno čedna ženska.

- *a tou zejš, oraš ujs stoupiti ta o naša a tretjo a soue apa aza šinjek prijeti. V auti sa ūla, ka se u i, ka je uuse u o o ene, ka se o ene ūje, ka se u i...*

ej je zgotouvila svojo ilozo ecranje. e sam iu pri tretjom souseđi, ga pouzvo v našo domanjo zemenico. njoj nega nikšoga iske a pa nej acardija pa takše pijače. este samo domanje rdeče vino pa palinka se tō vsigdar najde.

Miki

Mlašeči guči pri Malom potoku

OTROŠKI

Mala ves se zača tam, gde nut v njou priteče Mali potok. Že od negda so se tam špilali mali lidge iz Male vesi. Na, tam so se lejta pa lejta špilali mlajši iz Male vesi. Eške gnesden je tak. Tě Mali potok, vse tiste drevje kouli njega, raki in ribe v njem so čüle čuda mlašečoga pogučavanja in tou eške itak poslušajo.

Bejla žena

Gda je na Malo vejs in Mali potok spadnila nouč, so mlajši mogli domou pa pomalek v postelo. Dapa kak je pri mlajši šega, škejo biti tak kak starejši, steri nedejo tak brž spat. Samo Feri pa Boris iz Lublane sta mejla že telko lejt, ka so jiva starejši eške nej tak brž odgnali v postelo.

- Meni moj dejdek pravo, ka sam leko do pounoči vonej, gda k njemi pridem. Vėj so pa počitnice pa eške leto je. Tam pri tebi doma v Lublani de tak, kak povejta tvojiva staraš, pri meni de pa tak, kak ge povem, mi vsigdar guči, - je Boris pripovejdo Ferini, s sterim sta že v kmici namakala noge v Malom potoku.

- Moja sestra Vera je že v posteli. Ge, ka sam starejši, pa sam leko duže vonej. Do pounoči dun boj doma, mi je prajla mama, oča pa nika, - je povedo eške Feri.

Tak sta po devetoi vóri večer srejdji leta od mladi padašov ostanila vonej samo Feri pa Boris. Vse fele sta delala pa vsefele sta se zgučavala. Tak je guč prišo do bejle ženske iz Maloga potoka to.

- Od mojoga dejdeka dejdekov dejdek je vedo povedati, ka se iz potoka v časi punoga mejseca zdigavle bejla ženska, - je čistak potiüma pripovejdo Boris, kak če bi stra emo, naj ga niške ne čuje. - Pa mi je pravo tou to, kak je trno žalostna ta bejla žena.

- Žalost pa jo vmarja zavolo nesrečne lübezni, - je eške bole potiüma cuj začo gučati Feri. - Njeni lübi je odišo v bojno s Törkami. Pod srcom je že nosila njegvoga sina, un pa je nej prišo iz bojne.

- Od žalosti je cejla zmejšana odla po brgej potoka, dokejč je nej spadnila v njegvo najglošbo vodou in se zal

ejla, - sta vküper zgotouvila pripovejst.

Samo sta se ške poglednila, kak se poglednejo mlajši, gda majo kaj za brgom in že sta vejdlja, ka neredita. Za tri dni de pun mejsac in gvüšno ta šla k staroj kustoj vrbi, gde je potok najglošbi. Od njiva mlajši padaši so brž vedli, ka nika mata v glavej, dapa ostanilo je tam nut. Niške je nej zvedo, kama ta šla tou nouč. Kuman sta čakala, ka se kmica naredi, den pa se je nej nikam geno. Kak če bi se sunce stavilo tam gor na nebi. Dapa nouč je dun prišla. Kak je v cerkvi vdarila vöra devet, že sta splezila na staro vrbo, stera nagiba kuste vejke čistak nad potok.

- Zdad mava tri vöre časa, - se je kuman čulo iz Borisovi lamp.

- Mogla sva že zdad priti es gor, ovak se bejla žena leko postraši, - je Feri čuo samo sam sebe.

In tak sta čakala kak kakšiva dva velka kovrana. Čistak brezi rejči sta sejdlja na drevji. Eden se nej geno. Nej trbej prajti, ka se njima je čas vlejko eške bole pomalej kak vodne. V cerkvi je vdarila vöra deset, dugo po tistom edenajset, najduže po edenajstoj pa pounoč. Zdad so njima oči vöstupile, tak sta gledala v vodou pod seuv. Gledala sta pa gledala, Feri je škeu malo vövtegniti že cejlo drveno nogou. Malo preveč jo je vtegno in že je z drevje leto v vodou. Na tom svojom potiüvanji je tak majüto z rokami, ka se je zgrabo za Borisa in malo po tistom sta oba čofnola v vodou.

Leko si brodimou, ka sta bejle žene nej vidla. Doma je to niške nej zvedo, zakoj sta mokriva.

- Moker sam od vode, - je vsikši pravo, od bejle žene pa nika.

Feri pa Boris čakata nouvi pun mejsac.

Miki Roš

Tabor na Rogli

KOTIČEK

Monoštrska šola vsako leto februarja organizira smučarski tabor. Tabor traja en teden v Sloveniji, na Rogli.

20. februarja smo se peljali z avtobusom iz Monoštra čez mejo Verica-Čepinci do našega cilja. Rogla je zelo velika in lepa, ima snežno »glavo«. Bili smo 1450 metrov visoko. Prenočišče smo imeli v leseni hiši. Več sob je bilo, v eni sobi je spalo po šest otrok. Prvi dan popoldne smo že smučali. Bilo je več prog, težke in zelo lahke. Najprej smo šli na otroško progou. Tam smo se učili, kako se moramo obrniti in zavirati. Jaz nisem še nikoli smučala. Moj smučarski učitelj je bil razrednik Tomaž Pavel. Dve začetni skupini sta bili.

Vsak dan je potekal enako. Zjutraj smo vstali ob sedmih, potem smo imeli zajtrk. Po zajtrku smo eno uro počivali, potem smo šli na smučanje. Ob pol enih smo imeli kosilo in ob dveh smo zopet šli na progou. Na dan smo smučali 4 ure. Ko smo

se že nekaj naučili in smo bili pogumni, smo šli na težje, na daljše proge. Kdor je hotel, je lahko v petek in ponedeljek šel plavat. V torek zvečer smo imeli disko. Tekmovanja v smučanju ni bilo, kajti dvakrat je bilo slabo vreme, deževalo je.

Tabor mi je bil zelo všeč. Naučila sem se smučati in si našla več prijateljc.

**Agota Holec
Gimnazija Monošter**

Na gimnaziji sem spet prišla do informacije, da lahko gremo od 20. do 25. februarja smučat na Roglo. Jaz sem se spet prijavila pri učitelju. Zdad že četrtič. Zame je smučanje res lep šport, da ga moram vaditi vsako leto. Komaj sem čakala trenutek, ko bom vstopila v avtobus in bomo krenili proti Sloveniji. Vožnja je bila prijetna, toda dolga. Ko smo se peljali na Roglo, smo že od spodaj videli, da je veliko snega. Ob enih smo prispeli na vrh. Odložili smo prtljago in smo že šli smučat. Vreme nam ni

bilo naklonjeno. Večkrat je snežilo in tudi deževalo. Samo zadnji dan je bilo sončno.

Vsak dan smo imeli od 9. do 12.30 in od 14. do 16. ure smučarske vaje. Nekateri so zdaj bili prvič, njim je šlo malo težko. Bila sem ponosna, da znam že dobro smučati. Bila sem v skupini, ki najboljše smuča. Oskrba je bila dobra. Dobili smo zajtrk, kosilo in večerjo. V soboto in ponedeljek zvečer smo se lahko šli kopat v bazen. Bila sem tudi v savni. V prostem času smo gledali televizijo in se pogovarjali. V torek smo imeli disko. Zadnji večer pa smo bili žalostni, da moramo iti domov.

Zelo hitro so minili lepi dnevi. Počutila sem se zelo dobro in sem zelo vesela, da sem lahko preživela lepe dneve na Rogli.

Lilla Fasching

Gimnazija Monošter

Števanovski snežak

Samo dva kedna je bijo največši snežak v rosagi na Gorenjom Seniki. Zato, ka so v Števanovci 15. marcüsa ešče vekšoga napravili. Osem pa pau mejtrov visiki je pa telko snega je v njem, ka cejli Mijalin brejg je črni grato, dočas so zgotauvili. Kak smo čuli, Zolt Zankoč si je tau vözmislo, ka oni ešče vekšoga snežaka napravijo kak Senički. Mlade je vküpaubro pa štiri dni so ga redli. Z drugoga brga se je tak vidlo v bejloj snejgi, kak če bi mravle odle gor pa dol. Nej je bilau malo delo. S kantami so nosili vküp snejg, gda je pa že vekši bijo, te so pa z garicov šli gor po njem. Telko snega so vküpnosili, ka mo ešče vejn vleta leko pivo hladili v njem. Že se audalič vidi, ka je tau eden sveštašnji snežak, nej zaman, ka so 15. marcüsa zgotauvili z njim. Na prsi edno velko kokardo ma. Lampe pa gumbe so z glaži vösklajene. Naus je eden velki bagundli, za oči so pa od ednoga autona posvejte gora djali.

KAUT

Košara na košari

Turistično pa kulturno društvo Cankova že sedmo leto organizirata „Jožefove dneve“ na Cankovi. V okviru tej dnevo sta se organizatorica pobrigala za pestr, zanimive programe, stere je mnaugo doma nji lidi gor ziskalo.

Cecilija Lazar je šivala, Ana Unti je pa redla rauže iz papira.

Jožefovi dnevi so se začnili 14. marcijuša z razstavo, gde so vó bile postavlene tašna dela, stere se napravijo brezi moderne mašinov, samo s flajsnimi, pridnimi rokami pa z ročnimi štjiri. Vrtec, domanja društva pa Slovenska zveza iz Porabja so se vzeli s svojimi lidami, ka svoja dela vópostavijo pa vse delo nota tũ pokažajo. Stole so pa gora okinčali s formastimi košari za vsefale nójc, s slamov pokritimi klonji za ftiče, z lončarskimi posaudami, z vónašiti prčeci (prti), ramenkami (vópoparbanimi goscei djajci) za vüzem, kvačkanimi (horgolt) košaricami, okraski, s papirnati raužami, z domanjim lenenim platnom, z medenoga testa spečeni okraski ptd. Lidge se fejs vejo znajti. Vsefale vejo ustvauriti, steri se razmejo na kakšno in dašnje mešterijo. Od leta do leta furt nika nauvoga vónajdejo zatok, naj s tejm spravijo radost, veseldje drũdji lidam. Stola (mizi) z napisom „Po-

rabje“ sta tũ pošteno vódjala zase. Možak Ferenc Bajzek so vópostavili s smũdovca pa ržene slame spletene drvenčice pa drvenko, Lujzek Hanžek je vejn vse košare vtjũper paubro, ka ji je emo doma pri rami, vej pa naš kombi se je

s kukarčnim lupinjom. V zadnjom cajti prej ne zandolejo plesti takše stauce. Zvojn pridni, flajnsni senički lidaj so štja Ana Unti z Varaša vópostavili kvačkane (horgolt) košarice, lejpe pũšle, Iluška Dončec, Ana Ropoš pa po števanovskom napravjte papirnate rauže, pũšle, Cecilija Lazar lepau vózašite prcece. Svojo znanje so vsi pokazali z delom tũ, delali so prej pa dneva kak mrvle. Naš Lujzek je pa na konci skur brez dela austo. Eden kolega ga je včijo malo ovak plesti košare, šibdje ma je vózgrabio iz rauk pa ji je tak brž vezo, ka se človeki vse vrtilo, on srmaček je pa kumar prišo do sape pa svojoga stauca, steri je nam zazranka zaslõžjo žmano svečeno vodau za gunte. Gda smo opravili svojo poslanstvo, smo se po pogostitvi vzeli prauti daumi, Jožefovi dnevi so pa tũ šli naprej po svoji pauti.

Radi smo bili, ka smo bili pozvani, zakoj se posaba lepau za(h)valimo gospe predsednici društva Hildi Vogrinčičevi.

Micka Ropoš pa Micka Lazar pleteta iz kukarčnega lupinja.

spleli Micka Ropoš pa Micka Lazar. Tetica Lazar so svojo obečavanja tũ spunili s tejm, ka so letos notpokazali leseni stolec, steroga kaulik spletete

Posaba se lepau za(h)valimo vsejm lidam za vse trũde, steri ste pokazali porabske in dašnje je meštrije.

Klara Fodor

Nika za smeji

Na smrt obsojeni

Oto je tak velko pregrešo, ka so ga na smrt obsaudili. Pred tistim, kak bi tau obredili, so k njemi poslali ednoga popa, naj bi ga potolažo pa Boga molo z njim. Oto je etak pravo popi: »Gospaud, tũj vi nikšo iskanja nejmate. Za pau vóre se ge že

srečam z vašim šefom (fónõkkel).»

Autona klũč

Števan pa Franci sta si etognauk malo nut sedla v Lipo, pila sta pa si pripovedjala. Etak je pa naprej prišlo, ka je buma tau velka nevola, ka če z vesi es v Lipo pride nekaj na kakšo prireditev z autonom, ne smej nika piti. Števan etak pravi Franceki: »Jaj, padaš, ti si tak čũden. Glej name. Ge takšoga

reda autona klũč vsigdar svojoj ženi prej dam.»

Franci pa etak: »Tvojoj ženi, tvojoj ženi! Vej pa ge tak vej, ka ona ranč nejma vozniškoga dovoljenja.»

Števan pa: »Tau je istina. Samo ka ona ne pige, etak pa, gda si v auto sedeva, ka mo domau, ona vsigdar najde lũkno za klũč v autoni.»

Testamentum

Karči pa Ernõ sta se etognauk

15. marec v Monoštru

15. marca, obletnice revolucije l. 1848 in boja za svobodo, smo se v Monoštru spominjali na predvečer praznika. Državni praznik je v mestecu ob Rabi bil povezan s cerkvenim praznikom, kajti monoštrska baročna cerkev je bila blagoslovljena pred 225. leti. Na to obletnico so se verniki spominjali pri škofovem maševanju.

Pred 18. uro so se učenci, mladi in ostali občani Monoštra zbrali pred kavarno v središču mesta, katera je tokrat „odigrala“ vlogo kavarne Pilvax. (Budimpeštanska kavarna s tem imenom je bila glavno zbirališče marčevske mladine, ki je bila pobudnik revolucije.)

Od tukaj je sprevod z baklami krenil do mestnega kulturnega centra, kjer je ob reliefu Lajosa Kossutha imel slavnostni govor ravnatelj gimnazije István Enzsel. Slavnostni program v gledališču so pripravili dijaki Srednje šole Béla III.

Posnetka: Csaba Tóth

Našomi naslovi je tõ kaput bilau

V našoj prejšnjõj številki je pri članki Karčina Holeca bilau samo pau naslova. Cejli naslov se etak sliši: „Zgaricov smo šli v Sombotel, gde je kapouta „kaput“ bilau.“ Opravičujemo se.

srečala. Ernõ etak pravi Karčini: »Ti, čũjo sam, ka je tvoja tašča (anyós) mrla. Kelko je pa stara bila?»

»Že je 96 lejt stara bila,« pravi Karči.

Ernõ pa: »Pa je ešče dobro pa met mejla?»

»Tau samo zranja zvejmo,« pravi Karči, »te nam gorpreštejo njeni testamentum.«

I.B.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADZARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOBOŠKA TISKARNA
SOLIDARNOST d.d.
Arhitektka Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madzarskem.